

UNIDADE 10. ACTIVIDADES PARA AUTOAVALIACIÓN.

PENSUM 1: Forma e declina o comparativo de superioridade do adxectivo **felix, felīcis** *feliz*

CASO	SINGULAR		PLURAL	
	Masc. e Fem.	Neutro	Masc. e Fem.	Neutro
Nominativo				
Vocativo				
Acusativo				
Xenitivo				
Dativo				
Ablativo				

PENSUM 2: Analiza morfosintacticamente e traduce as seguintes oracións, coa axuda do vocabulario:

Ferrum durius et utilius auro est; sed aurum magis pretiōsum quam ferrum est.

PENSUM 3: Declina o participio de perfecto de **lego**.

CASO	SINGULAR			PLURAL		
	Masculino	Feminino	Neutro	Masculino	Feminino	Neutro
Nominativo						
Vocativo						
Acusativo						
Xenitivo						
Dativo						
Ablativo						

PENSUM 4: Forma os participios de presente, perfecto e futuro do verbo
rapio, rapis, rapĕre, rapui, raptum (*arrebatar*)

VOZ	PARTICIPIOS		
	PRESENTE	PERFECTO	FUTURO
ACTIVA		-----	
PASIVA	-----		

PENSUM 5: Analiza as frases seguintes, respondendo ás preguntas que sobre elas se fan:

Caesar videns milites ad pugnam paratos signum dedit.

Na primeira oración só hai un verbo en forma persoal _____. Tamén, dúas formas non persoais ou nominais, concretamente, dous participios: _____ e _____.

Análise morfolóxica:

Morfoloxicamente, **videns** é un participio de presente, que vai en caso _____ ou _____. Pola súa parte, **paratos** é un participio de _____, que vai en caso _____. Como ningún dos participios está en caso ablativo, non poden presentar unha construción de participio _____, pois só pode tratarse de participios _____.

Videns e **paratos** teñen que concordar cun substantivo en _____, _____ e _____. Polo tanto, **videns** concorda en xénero _____, número _____, e caso _____ con _____. **Paratos** concorda en xénero _____, número _____, e caso _____ con _____.

Análise sintáctica:

Ao analizar a frase, ten en conta que os participios poden levar os seus propios complementos, pois trátase de formas verbais. Así, **videns**, por ser un participio de presente con valor activo e por pertencer a **video**, verbo transitivo, ten que ter complemento directo. Pola súa parte, **paratos**, aínda que pertence a un verbo transitivo, **paro**, por ser un participio de perfecto con valor pasivo, non terá ese tipo de complemento, pero si pode levar outro que leven este tipo de verbos.

Tradución:

Ao traducir, recorda que o participio de presente se traduce por _____ ou por unha subordinada de _____ co verbo en _____ ou pretérito _____. O de perfecto, por _____ ou por unha subordinada adxectiva co verbo en _____ ou _____. O de futuro activo, por unha subordinada adxectiva con unha perífrase verbal que indique _____, _____ ou _____.

Tradución: _____

Regnante Tarquinio, populus Romanus reges expulit.

Na segunda oración, hai un verbo o en forma persoal _____. Ademais, unha forma verbal non persoal ou nominal, concretamente un participio, **regnante**.

Análise morfolóxica:

Morfoloxicamente, **regnante**, é un participio de _____. Está en caso _____. Concorda en _____, _____ e _____ con _____.

Por ir en caso ablativo pode tratarse dunha construción de participio _____ ou _____. Como **Tarquinio** non ten función sintáctica algunha na oración de **expulit**, e ademais as dúas palabras, **regnante** e **Tarquinio**, están delimitadas por unha coma, trátase dunha construción de participio _____.

Esta construción equivale a unha subordinada _____. Nela o suxeito vai en caso _____ e non leva _____.

Análise sintáctica:

Regnante Tarquinio	populus Romanus	reges	expulit

Tradución

Ao traducir esta oración ten en conta que se traduce primeiro o _____. A continuación, e sen mediar preposicións, o _____.

Se o participio é de presente, tradúcese por _____. Se é de perfecto, por _____. No último suposto, o participio que o traduce ten que concertar en _____ e en _____ co substantivo que desempeña a función sintáctica de _____.

Tradución: _____

PENSUM 6: Analiza as seguintes frases, respondendo ás preguntas que sobre elas se fan:

Caesar statuit ut milites pontem reficerent.

Nesta primeira frase recoñécense dous verbos en forma persoal _____ e _____.

Polo tanto, existen _____ oracións. O verbo da primeira, **statuit**, é de natureza _____, necesitará un _____.

Ao non haber ningún substantivo en acusativo para desempeñar esa función, só pode realizala unha subordinada substantiva, **ut milites pontem reficerent**.

A análise da oración será:

Caesar	statuit	ut	milites	pontem	reficerent

Tradúcese: _____

Certum est quod Romani castra summa cura muniabant.

Nesta segunda frase, recoñécense dous verbos en forma persoal _____ e _____.

Polo tanto, existen _____ oracións. O verbo da primeira, **est**, é de natureza _____, o cal supón que se trata dunha oración _____.

Nela, o adxectivo **certum** desempeña a función de _____. A segunda oración está introducida pola conxunción _____ que é o elemento introductor dunha oración subordinada _____. Ten función de _____ de **est**.

A análise sintáctica é:

Certum	est	quod	Romani	castra	summa cura	muniabant

Tradúcese: _____

SOLUCIONARIO

PENSUM 1: Fórmase sobre o tema **felic-** engadíndolle os sufixos **-ior** para masculino e feminino, e **-ius** para o neutro.

CASO	SINGULAR		PLURAL	
	Masc. e Fem.	Neutro	Masc. e Fem.	Neutro
Nominativo	felicior	felicius	feliciōres	feliciōra
Vocativo	felicior	felicius	feliciōres	feliciōra
Acusativo	feliciōrem	felicius	feliciōres	feliciōra
Xenitivo	feliciōris	feliciōris	feliciōrum	feliciōrum
Dativo	feliciōri	feliciōri	feliciōribus	feliciōribus
Ablativo	feliciōre	feliciōre	feliciōribus	feliciōribus

PENSUM 2: Analiza morfosintacticamente e traduce as seguintes oracións, coa axuda do vocabulario:

Ferrum durius et utilius auro est; sed aurum magis pretiōsum quam ferrum est.

Ferrum
Suxeito
1º termo

durius et utilius
Atributo

auro
Ablat. comparativo
2º termo

est
Verbo

Ferrum: nominat. sing. de **ferrum, ferri** (n). Función sintáctica: suxeito. É o primeiro termo da comparación.

durius: nominat. sing. neutro de **durior, durius**, comparativo de superioridade do adxectivo **durus, dura, durum**. Función sintáctica: atributo.

et: conxunción copulativa. Une dous adxectivos en grao comparativo que forman o atributo.

utilius: nominat. sing. neutro de **utilior, utilius**, comparativo de superioridade do adxectivo **utilis, utile**. Función sintáctica: atributo

auro: ablat. sing. de **aurum auri** (n.). Función sintáctica: ablativo comparativo. É o segundo termo da comparación.

est: 3ª persoa do singular do presente de indicativo do verbo **sum**.

sed
Conx.

aurum
Suxeito
1º termo

magis
Adverb.

pretiōsum
Atributo

quam
Conx.
2º termo

ferrum
n.sg.

est
Verbo

sed: conxunción adversativa

aurum: nominat. sing. de **aurum, auri** (n). Función sintáctica: suxeito. É o primeiro termo da comparación.

magis: adverbio.

pretiōsum: nominat. sing. neutro de **pretiōsus, pretiōsa, pretiōsum**. Función sintáctica: atributo.

quam: conxunción. Elemento introdutor do segundo termo da comparación.

ferrum: nominat. sing. de **ferrum, ferri** (n). Función sintáctica: segundo termo da comparación.

est: 3ª persoa do singular do presente de indicativo do verbo **sum**.

Tradución: O ferro é máis duro e máis útil que o ouro; pero o ouro é máis precioso que o ferro.

PENSUM 3: Declina o participio de perfecto de **lego**.

CASO	SINGULAR			PLURAL		
	Mascul.	Feminino	Neutro	Mascul.	Feminino	Neutro
Nominativo	lectus	lecta	lectum	lecti	lectae	lecta
Vocativo	lecte	lecta	lectum	lecti	lectae	lecta
Acusativo	lectum	lectam	lectum	lectos	lectas	lecta
Xenitivo	lecti	lectae	lecti	lectōrum	lectārum	lectōrum
Dativo	lecto	lectae	lecto	lectis	lectis	lectis
Ablativo	lecto	lecta	lecto	lectis	lectis	lectis

PENSUM 4: Forma os participios de presente, perfecto e futuro do verbo **rapio, rapis, rapēre, rapui, raptum** (*arrebatar*)

VOZ	PARTICIPIOS		
	PRESENTE	PERFECTO	FUTURO
ACTIVA	rapiens, rapientis	-----	raptūrus, raptūra, raptūrum
PASIVA	-----	raptus, rapta, raptum	 rapiendus, rapienda, rapiendum

PENSUM 5: Analiza as frases seguintes, respondendo ás preguntas que sobre elas se fan:

Caesar videns milītes ad pugnam parātos signum dedit.

Nesta primeira oración só hai un verbo en forma persoal dedit. Tamén, dúas formas non persoais ou nominais, concretamente, dous participios: videns e parātos.

Análise morfolóxica:

videns é un participio de presente, que vai en caso nominativo ou vocativo. Pola súa parte, **parātos** é un participio de perfecto, que vai en caso acusativo de pl. masc.

Como ningún dos participios está en caso ablativo, non poden presentar unha construción de participio absoluto, pois só pode tratarse de participios concertados.

Videns e **parātos** teñen que concordar cun substantivo en xénero, número e caso.

Polo tanto, **videns** concerta en xénero masculino, número singular, e caso nominativo con **Caesar**.

Parātos concerta en xénero masculino, número plural e caso acusativo con **milītes**.

Análise sintáctica:

Ao analizar a frase, ten en conta que os participios poden levar os seus propios complementos, pois trátase de formas verbais. Así, **videns**, por ser un participio de presente con valor activo e por pertencer a **video**, verbo transitivo, ten que ter complemento directo. Pola súa parte, **parātos**, aínda que pertence a un verbo transitivo, **paro**, por ser un participio de perfecto con valor pasivo, non terá ese tipo de complemento, pero si pode levar outros.

<u>Caesar</u> suxeito	<u>videns</u> participio concertado co suxeito	<u>milītes</u> cto. dir. de videns	<u>ad pugnam</u> cto. circumst.	<u>parātos</u> participio concertado con milītes	<u>signum</u> cto. directo	<u>dedit.</u> V
--------------------------	---	--	------------------------------------	--	----------------------------------	--------------------

Ao traducir, recorda que o participio de presente se traduce por xerundio ou por unha subordinada de relativo co verbo en presente ou pretérito imperfecto.

O de perfecto, por participio ou por unha subordinada adxectiva co verbo en pretérito perfecto pasivo ou pretérito pluscuamperfecto pasivo. O de futuro activo, por unha subordinada adxectiva con unha perífrase verbal que indique inminencia, intención ou finalidade.

A tradución é: César, vendo aos soldados preparados para o combate, deu o sinal.

Regnante Tarquinio, populus Romanus reges expulit.

Nesta segunda oración, hai un verbo o en forma persoal expulit. Ademais, unha forma verbal non persoal ou nominal, concretamente un participio, **regnante**.

Análise morfolóxica:

regnante, é un participio de presente. Está en caso ablativo. Concorde en xénero, número e caso con Tarquinio.

Por ir en caso ablativo pode tratarse dunha construción de participio concertado ou absoluto. Como **Tarquinio** non ten función sintáctica algunha na oración de **expulit**, e ademais as dúas palabras, **regnante** e **Tarquinio**, están delimitadas por unha coma, trátase dunha construción de participio absoluto.

Esta construción equivale a unha subordinada circunstancial. Nela o suxeito vai en caso ablativo e non leva preposición.

Análise sintáctica:

Regnante Tarquinio <u>participio suxeito</u> oración subordinada de ablativo absoluto	populus Romanus <u>suxeito</u>	reges <u>cto. directo</u>	expulit <u>V</u>
---	--	-------------------------------------	----------------------------

Ao traducir esta oración ten en conta que se traduce primeiro o participio. A continuación, e sen mediar preposicións, o suxeito.

Se o participio é de presente, tradúcese por xerundio. Se é de perfecto, por participio. No último suposto, o participio que o traduce ten que concertar en xénero e en número co substantivo que desempeña a función sintáctica de suxeito.

Tradución: Reinando Tarquinio, o pobo romano expulsou aos reis.

PENSUM 6: Analiza as seguintes frases, respondendo ás preguntas que sobre elas se fan:

Caesar statuit ut milites pontem reficerent. Certum est quod Romani castra summa cura muniabant.

Na primeira frase recoñécense dous verbos en forma persoal **statuit** e **reficerent**.

Polo tanto, existen dúas oracións. O verbo da primeira, **statuit**, é de natureza transitiva, necesitará un complemento directo.

Ao non haber ningún substantivo en acusativo para desempeñar esa función, só pode realizala unha subordinada substantiva, **ut milites pontem reficerent**.

Análise sintáctica:

Caesar <u>suxeito</u>	statuit <u>V</u>	ut <u>conx.</u>	milites <u>suxeito</u>	pontem <u>cto. directo</u>	reficerent <u>V</u>
orac. subordin. substantiva en función de cto. directo					

Tradúcese: César mandou que os soldados reparasen a ponte

Na segunda frase, recoñécense dous verbos en forma persoal **est** e **muniabant**.

Polo tanto, existen dous oracións. O verbo da primeira, **est**, é de natureza copulativa, o cal supón que se trata dunha oración copulativa. Nela, o adxectivo **certum** desempeña a función de atributo.

A segunda oración está introducida pola conxunción **quod**, que é o elemento introductor dunha oración subordinada substantiva. Ten función de suxeito de **est**.

Análise sintáctica:

Certum <u>atributo</u>	est <u>V</u>	quod <u>conx.</u>	Romani <u>suxeito</u>	castra <u>cto. dir.</u>	summa cura <u>cto. circunstanc.</u>	muniabant <u>V</u>
oración subordinada substantiva en función de suxeito						

Tradúcese: É seguro que os romanos fortificaban o campamento con sumo coidado.